

Ciemny, dziki kraj

10 września 2022

O spektaklu „Cesarz” Teatru Muzycznego Capitol we Wrocławiu w reż. Ceziego Studniaka, zaprezentowanym podczas Przeglądu Teatrów Muzycznych „CZAS NA TEATR” w Poznaniu, pisze Maria Mickoś.

„Cesarz” Ceziego Studniaka, luźna adaptacja słynnego reportażu Ryszarda Kapuścińskiego, to muzyczna opowieść osnuta wokół Etiopii pod rządami Hajle Syllasje I oraz Polski. Polski z lat 70-tych i tej dzisiejszej (czy to aby nie ta sama Polska? – jedna zrosnięta z drugą, nie mogą się od siebie oderwać niczym bliźniaczki syjamskie; gdzie jedna idzie, tam druga za nią podąża, zawsze razem?). I wydawać by się mogło, że to zdarzyło się kiedyś, dawno temu, daleko stąd, w innej rzeczywistości, że to nas nie dotyczy, że to baśń. Śpijcie, śnijcie, bajka trwa. Nawet cesarz już zasnął. Rano, gdy się zbudzi, wysłucha donosów i wszystko dokładnie zanotuje w pamięci, swoim jedynym archiwum. Władza nie zapomina. Nie angażuje się, nie zabiera stanowiska, nie podpisuje żadnych dokumentów. Władza trwa. Upadła, ogranicza, kontroluje swoich podwładnych, ale powoli i stopniowo, tak, by się nie zorientowali, że obdziera ich z ostatnich strzępków wolności.

Im z kolei zdaje się, że wciąż zachowują resztki godności, człowieczeństwa. Dlatego chwytają za siekiery i biegną przed siebie niczym stado wygłodniałych kurczaków, gotowych zadziobać się nawzajem za jedno, najmniejsze ziarno. Panie i Panowie, tak wydziera się opozycja! A Cesarz nic nie mówi i nie wiadomo już, co jest głośniejsze, czy ten krzyk, czy jego cisza.

Bunt pogwałconych

Wleźć z butami w cudze życie, narzucić własną wizję świata, decydować o tym, co wolno myśleć, jak powinno się myśleć i czy w ogóle można myśleć. Etiopia z 1974 roku jest wyraźną aluzją do Polski pod rządami PiS-u. Spektakl miał być odpowiedzią na owe rządy, tyle tylko, że długo oczekiwany głos opozycji zamienił się w polityczne wycie. Wycie tego, który błądzi, który chciałby odnaleźć drogę, ale nie wie, wątpi i boi się. Nie ulec, nie poddać się – kręcąc się w kółko wokół własnej osi, łatwo odnieść wrażenie, że pędzi się naprzód. Jeśli tak ma wyglądać nasza rewolucja, to ją przegramy.

Akt oskarżenia

Lud nie przestaje szukać winnego. Biedni? Bogaci? Wojsko? Ministrowie? Cesarz? Kto odpowiada za nasze nieszczęście? Kogoś trzeba skazać, potem stracić, podczas gdy bezwładnie, z głupią nadzieją czekamy na rozpad i odejście tyrana. Tak zastyga opozycja. Stoi i nawet nie drgnie, palcem nie ruszy, patrzy jak się biją, leją na oślep. Kto z kim? Kto przeciwko komu? Kurz unosi się nad ich splecionymi ciałami, a oni znikają w pyłe. Skłócenie, podzielenie, sparaliżowanie przez pewność, że w końcu kiedyś to minie, że jakoś to będzie, byle przetrwać. Czy nie o to właśnie chodzi... cesarzowi?

One man show

Cicho! Pan przemówił!

No i mówi... ale jakoś tak dziwnie, trochę prześmiewczo, chaotycznie. Clown w kabaretowej aranżacji. Miał to być – jak twierdzi reżyser – monolog skrzywdzonej i samotnej jednostki, jednak ani on nie wzrusza, ani niespecjalnie bawi. Banalna ironia podsunięta pod nos publiczności sprawia, że cała scena zamienia się w żalosną maskaradę, w której nikt nie potrafi znaleźć swojego miejsca, z której już chyba nawet nie ma wyjścia. Trafne, chociaż chyba nie do końca zamierzone odzwierciedlenie rzeczywistości.

Adwokat artysty

Teatr z natury jest zaangażowany, lecz od kilku lat (nie tylko w Polsce) można w nim zaobserwować tendencję do poruszania tematów politycznych, tyle że w sposób dość zagmatwany i nieudolny. Potrzeba określenia się, wypowiedzenia, zamienia się w ciągłe powtarzanie tego samego, bo nic nowego przecież już nie da się wymyślić. Pozostaje tylko reinterpretować to, co „uniwersalne”, co wydarzyło się nie raz, nie dwa, nie trzy, a nawet nie cztery, i do czego – przez naiwność – znów dojdzie nie raz, nie dwa, nie trzy i nie cztery. Czuć w powietrzu, że coś się zbliża. Coś jeszcze niejasnego i nieokreślonego, a przecież całkiem znajomego. I dobrze by było ruszyć się i zacząć działać; z tym, że teatr nie jest salą sądową, nie jest parlamentem; i choć ostrzega, proponuje, naucza, nie będzie w stanie wiele zmienić. Co wcale nie oznacza, że powinien odpuścić.

Fot. Tobiasz Papuczys

Komentarze

Udostępnij

Tags: Cezzi Studniak, Przegląd Teatrów Muzycznych "CZAS NA TEATR", Teatr Muzyczny Capitol